

Evaluatie DNA-afname en -afstammingscontrole over het jaar 2015 en aantallen van 2016

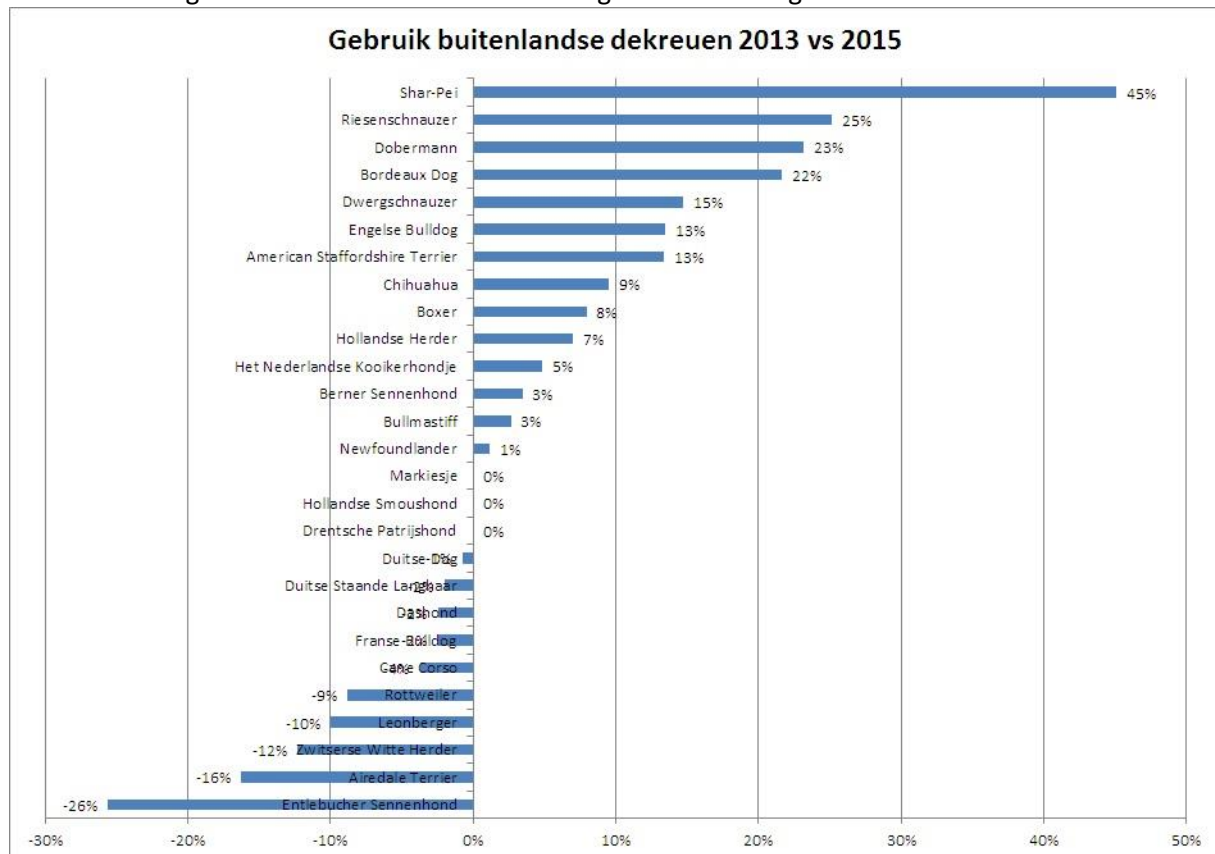
In de Algemene Vergadering van november 2013 is besloten om DNA-afname en -afstammingscontrole in te voeren. Afgesproken werd om na twee jaar te evalueren. Omdat 2014 nog een opstartjaar was, gaat de evaluatie over het jaar 2015.

Prijs

De prijs is geïndiceerd, rekening houdend met de kosten die met de DNA-afstammingscontrole verband houden. De financiële afdeling geeft aan dat de kosten redelijk goed zijn ingeschat en een verhoging anders dan de correctie voor inflatie niet nodig is.

Gebruik buitenlandse reu

Voor de evaluatie van het gebruik van buitenlandse reuen is voor een aantal grote rassen de inzet van buitenlandse reuen in 2013 vergeleken met die van 2015. De resultaten zijn verwerkt in onderstaande tabel. Het is te zien dat bij bepaalde rassen minder buitenlandse honden ingezet zijn, bij andere rassen is het gebruik van buitenlandse honden juist toegenomen. Hieruit valt op te merken dat er geen rasoverschrijdende eenduidige conclusie uit getrokken kan worden.

Tabel 1, procentuele toe- of afname van de inzet van buitenlandse reuen in 2015 ten opzichte van 2013.

Personele inzet

Om DNA af te nemen neemt de buitendienstmedewerker meer materiaal mee op zijn ronde. Hij legt extra bezoeken af bij volwassen honden waarvan DNA afgenomen moet worden. Daarnaast kost de DNA-afname bij het nest extra tijd. Dat zit hem zowel in de handeling van het DNA afnemen zelf, als in de administratie bij de fokker en het verzamelen en versturen van DNA-materiaal naar het

laboratorium. De DNA-afname door de buitendienstmedewerkers is gerealiseerd met een gelijk aantal medewerkers.

Nadat het DNA naar het laboratorium is verzonden wordt digitaal, via de gescande chipnummers, doorgegeven wie de opgegeven ouders zijn. Het laboratorium controleert aan de hand van deze gegevens of de opgegeven ouderdieren ook de werkelijke ouderdieren kunnen zijn. Het merendeel van deze afstammingsonderzoeken gaat vlug, zodat de Raad van Beheer ongeveer een week na het versturen van de monsters de resultaten ontvangt. Bij elk nest moet gecontroleerd worden of de afstamming voor het volledige nest is bepaald, en moet voor zowel de pups als ouderdieren het DNA-profiel uitgeprint worden. In totaal komt dit op ongeveer 8 uur per week aan extra werk, als alles goed gaat.

Aantal DNA-profielen

In 2015 is voor 38.420 pups de afstamming bepaald en daarnaast voor 7.710 honden een profiel bepaald. In 2016 is voor 36.380 pups de afstamming bepaald en is er voor 4.230 honden een profiel bepaald. In totaal is er nu, dus vanaf 6-6-2014 t/m 17-5-2107 van 111835 honden DNA opgeslagen in de DNA-databank.

Bij bijna 1.000 pups gaf het laboratorium aan de resultaten niet binnen de gestelde tijd te kunnen geven. Vaak zijn nieuwe tests nodig omdat er een afwijkend resultaat is ontvangen. Er zal bijvoorbeeld nooit op basis van eenmaal testen een afstamming worden geweigerd of een nieuw monster worden gevraagd.

Extra werkzaamheden

In een aantal gevallen is er extra aandacht nodig van de medewerkers van de Raad van Beheer. Hieronder volgt een korte opsomming van werkzaamheden die extra tijd en inspanning behoeven. Algemene vragen via telefoon en e-mail kosten gemiddeld zo'n 10 uur per week

Overleg en verbeteren procedures

Bij de DNA-afname en –afstammingscontrole is er regelmatig overleg nodig. Kennisoverdracht is hierbij een vast onderdeel. Dit moet ook binnen de Raad van Beheer plaatsvinden, aangezien de werkzaamheden en de implicaties van het werk over verschillende afdelingen zijn gesorteerd. Daarnaast vindt regelmatig overleg plaats met het laboratorium. Juist door deze afstemming zijn al veel procedures verbeterd. Dit vraagt is gemiddeld 5 uur per week.

Papieren profiel ouderdier

Het is mogelijk dat er van het ouderdier al een DNA-profiel aanwezig is. In 2015 was dit het geval voor 2.304 dieren (in 2016 voor 1.501 dieren), waarbij in 2015 de profielen bij 27 ouderdieren toch niet geschikt bleken voor de afstammingscontrole (1.2%) omdat ze bijvoorbeeld te weinig markers hadden. De al bestaande DNA-profielen worden naar de Raad van Beheer gestuurd, vervolgens moeten deze worden opgenomen in de database, zodat ze gebruikt kunnen worden voor de afstammingscontrole van de pups. De papieren profielen moeten daarvoor doorgestuurd worden naar het Van Haeringen Laboratorium en er moet een digitale aanvraag worden gedaan voor opname in de database.

Tijdens de afstammingscontrole is het soms nodig om extra markers te testen van zowel de pup als beide ouderdieren. Dit gebeurde in 2015 zo'n honderd keer. Op basis van de extra markers kan worden bepaald of de afstamming voldoende bewezen kan worden. De Raad van Beheer heeft de kosten voor deze extra onderzoeken niet doorbelast aan de eigenaren.

De extra werkzaamheden voor de al bestaande papieren DNA-profielen, inclusief de extra werkzaamheden die nodig zijn om alsnog DNA af te nemen, zijn ongeveer 8 uur per week.

Herbemonstering

Zo'n 162 keer moesten de chippers opnieuw op pad om DNA af te nemen. Dit kon soms nog bij de fokker. Als de pup al naar de nieuwe eigenaar was, werd de nieuwe eigenaar bezocht. Bij 33 volwassen honden was het niet mogelijk om van de swab een profiel te maken. Bij slechts twee volwassen honden was het niet mogelijk een profiel te bepalen met behulp van een swab. Bij deze honden is bloed afgenomen en is op kosten van de Raad van Beheer een profiel gemaakt. De extra werkzaamheden die hiermee gemoeid zijn, verschillen per geval. Meestal is dit maatwerk en is het moeilijk in te schatten hoeveel tijd het kost. Er is regelmatig contact met de eigenaar en de buitendienstmedewerker om dit goed te regelen. Daarnaast moet het ook digitaal goed geregeld worden en is er regelmatig contact met het Van Haeringen Laboratorium. Hier wordt zeker 5 uur per week aan besteed.

Ouderdier zonder profiel

Wat we vooraf niet hadden voorzien was het grote aantal ouderdieren waarvan de fokker geen profiel heeft aangeleverd. Bij deze pups is het om die reden niet mogelijk een afstammingscontrole uit te voeren. Bij meer dan 4.000 pups in 2015 moest er vanuit de Raad van Beheer een bericht naar de fokker dat het nog niet in orde was en de afstammingscontrole niet kon plaatsvinden. Wij hadden vooraf niet voorzien dat dit in meer dan 10 procent van de nesten niet geregeld zou zijn. Helaas kost dit de Raad van Beheer heel veel tijd. We proberen de fokker te bereiken via e-mail, telefoon en soms ook per brief. Vaak zijn er meerdere contactmomenten nodig voordat er een oplossing is, hier wordt zeker 10 uur per week aan besteed.

Afstammingscontrole niet correct

Bij 109 pups kon de opgegeven vader niet als de vader bewezen worden via de DNA-afstammingscontrole. Bij 44 pups kon de teef niet als moeder bewezen worden. Hier is natuurlijk uitvoerig extra onderzoek gedaan. Daarbij kwam naar voren dat sommige teven pups stelen (een fokker had twee nesten liggen). Helaas is ook een aantal mensen hier – onterecht – zeer van geschrokken. Door extra laboratoriumonderzoek kon hier toch de moeder bewezen worden. Op dit moment is er binnen de Raad van Beheer een procedure om dit sneller en eerlijker op te lossen. De aanpassing van de internationale richtlijnen zal de procedure van de Raad van Beheer waarschijnlijk gaan volgen. Wanneer een afstammingscontrole niet correct is, volgt altijd maatwerk vanuit de Raad van Beheer. De ene fokker geeft mogelijke andere vaders op, de andere fokker wil contra-expertise. Per onderzoek waarbij de afstamming niet correct is, is een medewerker snel 3 tot 4 uur kwijt. Dit is gemiddeld over een jaar ongeveer 6-8 uur per week.

Overleden ouderdier

Een ouderdier kan overlijden nog voordat een profiel is opgemaakt. Dit kwam in 2015 twaalf keer voor. Dit zijn zeer vervelende situaties waarbij de fokker, terwijl deze al het verlies van zijn hond moet verwerken, ook nog moet meedenken aan een oplossing voor de afstammingscontrole. Een mogelijkheid is het insturen van een stukje weefsel (oor) van de overleden hond. Op basis van dit profiel kan vervolgens de afstammingscontrole worden uitgevoerd. In andere gevallen werden bijvoorbeeld de ouders van de overleden hond gebruikt voor een reconstructie van het profiel van het overleden dier. In totaal hebben er in 2015 zo'n tien reconstructies plaatsgevonden waarbij gebruik is gemaakt van profielen van directe familieleden van de overleden hond. Deze reconstructies waren wel succesvol, de stambomen voor de pups van de nesten hebben wij kunnen afgeven.

De medewerkers van de Raad van Beheer proberen de fokkers zo goed mogelijk te begeleiden. Soms is het een hele puzzel om een reconstructie voor elkaar te krijgen. Gemiddeld is een medewerker hier zo'n 3,5 uur mee bezig, gezien de lage aantallen, komt dit op drie kwartier per week uit.

Opstartproblemen

Het eerste jaar hebben bepaalde onderdelen veel tijd gekost. Er is veel overleg geweest over een Afrikaans laboratorium dat wel aangaf ISAG 2006 profielen aan te leveren, maar hiervoor niet de juiste notatie gebruikte. Hierdoor waren de profielen toch niet geschikt voor de ouderschapscontrole. In Duitsland heeft Generatio goed meegewerkt met het opnieuw onderzoeken van DNA zodat de ISAG-markers alsnog aangegeven konden worden.

Veel van de problemen bleken opstartproblemen te zijn, die zeker in in het begin veel tijd hebben gekost.